

نکاح معاطاتی و ازدواج سفید؛ تفاوت ها و شباهت ها

حوزه/ به دنبال اظهار نظر یکی از فیلمنامه نویسان جشنواره فیلم فجر امسال و قبح زدایی از روابط خارج از چارچوب های شرعی بین دختر و پسر و حتی حلال زاده خواندن فرزندان نامشروعی که در ارتباط های غیرشرعی متولد می شوند موجی از اعتراض و محکومیت از طرف نهادهای دینی و مذهبی متوجه مسئولان برگزاری جشنواره فیلم فجر شد.

به گزارش خبرگزاری «حوزه» از شیراز، حجت الاسلام والمسلمین محمد استوار میمندی، مدیر حوزه علمیه استان فارس در یادداشتی آورده است: به دنبال این حاشیه عده دیگری نیز در روزهای اخیر یا از روی خیرخواهی و یا به جهت شبیه افکنی، پدیده ازدواج سفید یا همباشی را با مسئله نکاح معاطاتی مقایسه کرده اند و خواسته اند نتیجه بگیرند همباشی بدون صیغه ازدواج، چندان هم که متدینان جامعه می گویند دور از آبادی نیست و در تحقیقات فقهی برخی از علما نشانه‌ای از مشروعیت بخشی به آن دیده می‌شود در حالیکه این دو پدیده به لحاظ ماهوی تفاوت زیادی با هم دارند که در ضمن نکات زیر به آن اشاره می‌شود:

نکاح معاطاتی - علی رغم برخی تفاوت‌ها در تعریف آن- به معنای ازدواج بدون صیغه و یا بدون صیغه خاص است با این شرط که زن و مرد به قصد انشا نکاح، فعل خاصی انجام دهند که دلالت بر ایجاب و قبول نکاح -چه نکاح دائم و چه نکاح موقت- نماید.

نکاح معاطاتی بر خلاف بیع معاطاتی که مورد قبول غالب فقهاست مورد پذیرش مشهور فقها قرار نگرفته بلکه برخی ادعای اجماع بر اشتراط صحت نکاح به صیغه ایجاب و قبول دارند و هر گونه نکاح معاطاتی را باطل می‌دانند و حتی کسانی مثل فیض کاشانی که الفاظ خاص را در صحت نکاح لازم نمی‌دانند اما اصل صیغه لفظی را لازم می‌دانند بنابراین تقریباً هیچ فقیه صاحب نامی قائل به صحت نکاح معاطاتی نیست.

بر فرض اگر فقهی قائل به صحت نکاح معاطاتی باشد لکن شرایط زیر در صحت آن حتماً باید رعایت شود:

زن و مرد قصد پیوند زن و شوهری با شرایط و احکام ازدواج دائم یا موقت داشته باشند.

در زمان قصد انشا نکاح، زن و مرد، فعلی که دال بر پیوند زناشویی است انجام دهند.

شرایط صحت نکاح به صورت کامل وجود داشته باشد مثل اینکه زن، شوهر دار یا در عده نباشد، دختر در صورت باکره بودن، به فتوای مشهور اذن پدر را داشته باشد، در صورت قصد نکاح موقت، مهریه و مدت نکاح معین باشد.

در صورتی که آمیزشی اتفاق افتاده باشد پس از جدایی زن و مرد لازم است زن عده نگاه دارد و قبل از خروج از عده ازدواج نکند. بنابراین علاوه بر اینکه هیچکدام از مراجع تقلید فتوا به صحت نکاح معاطاتی نداده‌اند باید دانست که بین نکاح معاطاتی و پدیده همباشی و یا به اصطلاح ازدواج سفید که هیچ چارچوبی برای آن وجود ندارد، تفاوت از زمین تا آسمان است. و السلام علی من اتبع الهدی

